

OMAISUUDENHALLINNAN SANASTO

KOMMENTOINTILUONNOS
17.11.2025

Sisällysluettelo

Käsitejärjestelmäkaavioluettelo.....	3
Esipuhe.....	4
Sanaston rakenne ja merkinnät.....	5
Käsitteet, määritelmät ja termit.....	5
Sanaston rakenne.....	5
Termitietueen rakenne.....	5
Käsitejärjestelmäkaavioiden tulkinta.....	6
1 Omaisuudenhallinnan käsitteitä.....	8
Englanninkielinen hakemisto / English index.....	13
Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register.....	14
Suomenkielinen hakemisto.....	15

Käsitejärjestelmäkaavioluettelo

Käsitejärjestelmäkaavio 1. Omaisuudenhallinta.....	12

Esipuhe

Tämä OmaisuuDENhallinnan sanasto on laadittu Väyläviraston kokoamassa asiantuntijaryhmässä. Työn tavoitteena on ollut tarkentaa Väyläviraston omaisuuDENhallintaan keskeisesti liittyvien käsitteiden sisältöä ja luoda edellytyksiä käsitteiden yhdenmukaiselle käytölle, jotta omaisuuDENhallintaan liittyvää tietoa voitaisiin hyödyntää tehokkaasti esimerkiksi tiedolla johtamisessa. Sanasto edistää myös julkisen hallinnon tietojen yhteentoimivuutta, koska käsitteet on pyritty määrittelemään siten, että niitä voidaan käyttää yhdenmukaisesti eri yhteyksissä.

OmaisuuDENhallinnan sanasto pohjustaa seuraavaksi käynnistyvää, kunnossapitoon liittyvän käsitteistön määrittelyä. On mahdollista, että tähän sanastoon kohdistuu päivitys- tai muutostarpeita kunnossapidon sanaston määrittelyn yhteydessä.

Sanaston laatineeseen asiantuntijaryhmään ovat kuuluneet:

Antti Castrén, Väylävirasto

Virpi Kukkonen, Väylävirasto

Kaisu Laitinen, Ramboll Finland Oy

Outi Maisalmi, Väylävirasto

Ari-Pekka Manninen, Väylävirasto

Vesa Männistö, Väylävirasto

Susanna Suomela, Väylävirasto

Katri Seppälä, Sanastokeskus ry, terminologi.

Sanaston laatimiseen tarvittun terminologisen työn on rahoittanut Väylävirasto.

Sanaston rakenne ja merkinnät

Käsitteet, määritelmät ja termit

Sanaston lähtökohtana on ollut luotettavien suomenkielisten määritelmien, käsitejärjestelmien ja termisuositusten ja termien ruotsin- ja englanninkielisten vastineiden tuottaminen. Siksi sanasto on laadittu systemaattisesti, terminologisten periaatteiden ja menetelmien mukaisesti, jotka on määritelty ISO/TC 37:n (International Organization for Standardization/Technical Committee 37 Language and terminology) laatimissa kansainvälisissä standardeissa.

Terminologiselle sanastotyölle on ominaista käsitekeskeisyys. Siinä missä sanakirjat tarkastelevat sanoja ja niiden merkityksiä, terminologisten sanastojen lähtökohtana ovat käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Käsitteet ovat ihmisen mielessään muodostamia ajatusmalleja, jotka vastaavat tiettyjä todellisuuden kohteita, niin sanottuja tarkoituksia. **Tarkoituksilla** on erilaisia ominaisuuksia. Näistä ominaisuuksista muodostettuja ajatusmalleja kutsutaan käsitepiirteiksi. Käsitteen sisältö muodostuu joukosta erilaisia käsitepiirteitä, joista olennaiset ja erottavat kuvataan **määritelmän** avulla. Terminologiset määritelmät on kirjoitettu sellaiseen muotoon, että niiden avulla voidaan tunnistaa kunkin käsitteen paikka käsitejärjestelmässä. **Termit** puolestaan ovat käsitteiden nimityksiä, joiden avulla voidaan lyhyesti viitata käsitteen koko sisältöön.

Sanaston rakenne

Toisiinsa liittyvät käsitteet on pyritty sijoittamaan sanastossa lähekkäin.

Aakkoselliset hakemistot löytyvät sanaston lopusta. Niissä käytetty numerointi viittaa käsitteen numeroon sanastossa.

Termitietueen rakenne

Käsitteet on esitetty numeroituina termitietueina ja pääsääntöisesti myös käsitejärjestelmiä kuvaavina kaavioina. Termitietueet ja käsitejärjestelmäkaaviot on tarkoitettu toisiaan tukeviksi esitysmuodoiksi.

Termitietueessa käsitteelle annetaan ensin **termit**. Ensimmäisenä esitetään sanaston pääkielen (eli käsiteanalyysin perustana käytetyn kielen) termit. Termien jälkeen seuraa pääsääntöisesti **määritelmä**. Määritelmä alkaa pienellä kirjaimella ja sen lopussa ei ole pistettä. Mahdolliset määritelmää täydentävät lisätiedot eli **huomautukset** on erotettu määritelmästä sisennyksellä. Huomautukset ovat normaaleja virkkeitä. Niissä voidaan esimerkiksi antaa havainnollisia esimerkkejä, lisätietoa käsitteestä tai tietoa termien käytöstä.

Kooste kaikista käsitteiden yhteydessä sanasto-osuudessa käytetyistä merkintätavoista:

Termitietueen merkintä	Merkinnän selitys
1	käsitteen numero; sanaston käsitteet on numeroitu juoksevasti
lihavointi	suomenkieliset termit; suositettava termi ensimmäisenä ja sen jälkeen sallittavat synonyymit
<i>kursivoitu linkki</i>	(määritelmässä tai huomautuksessa) kursivoitu termi viittaa sanastossa määriteltyyn käsitteeseen; termi toimii sähköisessä versiossa linkkinä
kursivoimaton linkki	(määritelmässä tai huomautuksessa) teksti toimii linkkinä sanaston ulkopuoliseen kohteeseen, kuten säädökseen tai toisen sanaston käsitteeseen
sv	ruotsinkieliset vastineet
en	englanninkieliset vastineet
n	ruotsin termi on ett-sukuinen / termin suku on neutri
<	termi viittaa määriteltyä käsitettä laajempaan käsitteeseen
Käsitejärjestelmäkaavio:	viittaus yhteen tai useampaan käsitejärjestelmäkaavioon, jossa käsite esiintyy; kaavion nimi toimii sähköisessä versiossa linkkinä

Käsitejärjestelmäkaavioiden tulkinta

Käsitejärjestelmäkaaviot havainnollistavat käsitteiden välisiä suhteita ja auttavat hahmottamaan kokonaisuuksia. Sanastossa esiintyy terminologisia käsitesuhteita, joita on kuvattu UML:n (Unified Modeling Language) mukaisilla merkintätavoilla (ks. ISO 24156-1 Graphic notations for concept modelling in terminology work and its relationship with UML – Part 1: Guidelines for using UML notation in terminology work). Kaikki alla listatut käsitesuhteet eivät välttämättä esiinny tässä sanastossa. Seuraavan sivun kaaviossa on annettu esimerkkejä käsitesuhteiden kuvaamisesta.

Käsitteen merkitseminen käsitejärjestelmäkaavioon

- sanasto-osuudesta käsitteen tiedoista on poimittu kaavioon ensimmäinen suositettava termi, mahdollinen homonyymien numero kaarisuluissa ja määritelmä
- lihavoimaton termi on kaaviossa helpottamassa kaavion tulkintaa, mutta sitä ei ole määriteltä sanastossa

Hierarkkinen suhde (kolmioon päättyvä viiva —▷)

- vallitsee laajemman yläkäsitteen (*infrastrukturi*) ja sitä suppeamman alakäsitteen (*liikenneinfrastrukturi*) välillä
- alakäsite sisältää kaikki yläkäsitteen piirteet sekä vähintään yhden lisäpiirteen, mutta sitä vastaa suppeampi joukko tarkoitteita kuin yläkäsitettä
- alakäsite voidaan ajatella yläkäsitteen erikoistapaukseksi
- kolmion kärki osoittaa yläkäsitteeseen

Koostumussuhde (vinoneliöön päättyvä viiva —◻)

- alakäsitteet ovat osia yläkäsitteenä olevasta kokonaisuudesta
- yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen kuten hierarkkisessa käsitejärjestelmässä
- esimerkiksi *väyläinfrastrukturi* on *liikenneinfrastruktuurin* osa
- vinoneliö kiinnittyy yläkäsitteeseen

Assosiatiivinen suhde (viiva ilman symbolia)

- käsitesuhde, jota ei voida luokitella hierarkkiseksi eikä koostumussuhteeksi (esim. ajalliset, paikalliset, toiminnalliset, välineelliset sekä alkuperään ja syntyyn liittyvät suhteet)
- assosiatiivisen suhteen tyyppi käy yleensä ilmi määritelmän kielellisestä muodosta
- esimerkiksi *omaisuuden* ja *omaisuudenhallinnan* välillä on assosiatiivinen suhde

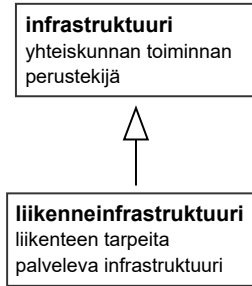
Moniulotteinen käsitejärjestelmä (viiva, jonka yhteyteen on tekstillä merkitty jaotteluperuste)

- sekä hierarkkiset että koostumussuhteiset käsitejärjestelmät voivat olla moniulotteisia
- yläkäsitteestä päästään erilaisiin alakäsitevalikoimiin eli ulottuvuuksiin käyttämällä eri jaotteluperusteita
- hierarkkisessa käsitejärjestelmässä yhteen ulottuvuuteen kuuluvat eli yhden jaotteluperusteen mukaiset (käsitejärjestelmäkaaviossa saman jaotteluperusteen alle merkityt) alakäsitteet eivät voi yhdistyä uudeksi käsitteeksi (esimerkiksi *aineellinen omaisuus* ei voi olla *aineeton omaisuus*), mutta eri ulottuvuuksiin kuuluvia eli eri jaotteluperusteiden alla olevia alakäsitteitä voidaan yhdistää uusiksi käsitteiksi (esimerkiksi *aineeton omaisuus* voi olla *väylämuotoriippumatonta omaisuutta*)
- jaotteluperusteen nimitys on usein merkitty viivan yhteyteen (esimerkiksi *omaisuus* on jaettu alakäsitteisiin yhtäältä omaisuuden muodon ja toisaalta väylämuotoon kohdistumisen mukaan)

Täydentävä tieto (katkoviiva - - -)

- katkoviivoilla merkitään käsitesuhteet, jotka eivät käy ilmi määritelmien sanamuodoista (esimerkiksi käsitteiden *liikenneinfrastruktuurin* ja *omaisuudenhallinta* välinen assosiatiivinen suhde on merkitty katkoviivalla, koska omaisuudenhallinnan määritelmässä ei viitata suoraan liikenneinfrastruktuuriin määritelmään eikä päinvastoin)
- katkoviivoilla kuvatut käsitesuhteet täydentävät määritelmiä ja tukevat käsitteiden ymmärtämistä (Väyläviraston *omaisuudenhallinta* kohdistuu sen omistuksessa tai hallinnassa oleviin *liikenneinfrastruktuurin* osiin, vaikkei assosiatiivinen käsitesuhde näy käsitteiden määritelmistä)
- katkoviivalla voidaan merkitä niin hierarkkinen suhde, koostumussuhde kuin assosiatiivinen suhdekin

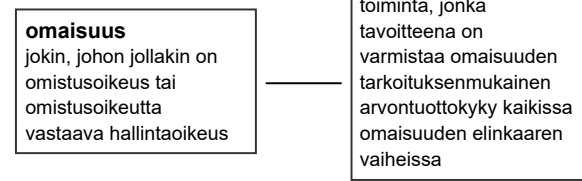
HIERARKKINEN SUHDE

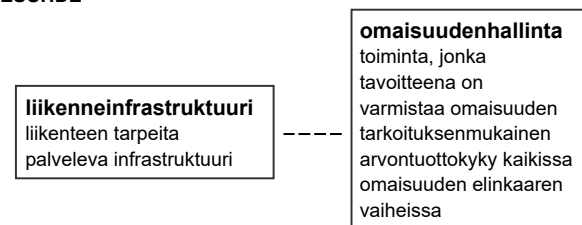
KOOSTUMUSSUHDE

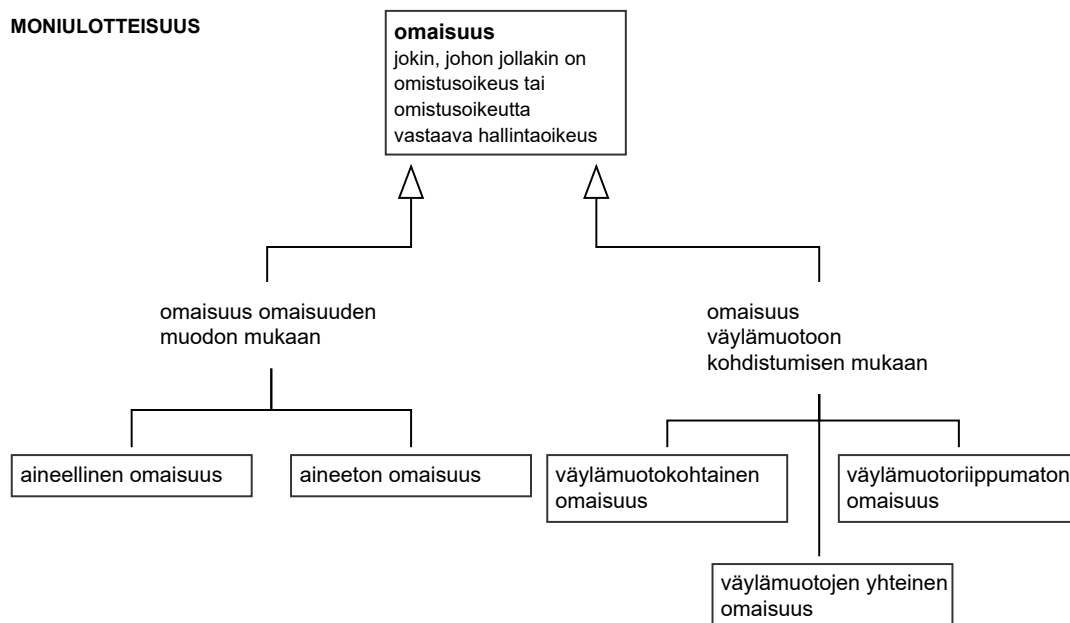
ASSOSIATIIVINEN SUHDE

MÄÄRITELMÄÄ TÄYDENTÄVÄ KÄSITESUHDE

MONIULOTTEISUUS

1 Omaisuudenhallinnan käsitteitä

1

omaisuus

sv tillgång

en asset

määritelmä

jokin, johon jollakin on omistusoikeus tai omistusoikeutta vastaava hallintaoikeus

huomautus

OmaisuuS voi olla aineellista tai aineetonta. Väyläviraston aineellista omaisuutta ovat esimerkiksi väyläomaisuus (tie-, rata- ja vesiväyläomaisuus) sekä kiinteistöomaisuus (maa- ja rakennusomaisuus). Aineetonta omaisuutta on esimerkiksi tieto-omaisuus. Tieomaisuuteen kuuluvat esimerkiksi tiet, tiesillat ja -tunnelit sekä teihin liittyvät varusteet ja laitteet. Rataomaisuuteen kuuluvat esimerkiksi ratojen päällysrakenteet, ratasillat ja -tunnelit, sähköratajärjestelmä sekä ratojen vaihteet ja turvalaitteet. Vesiväyläomaisuuteen kuuluvat esimerkiksi vesiväylätila, kanavat ja turvalaitteet.

Vesilain (587/2011) mukaan Väylävirastolla on hallintaoikeus vesiväyläksi määrättyyn alueeseen.

Väyläviraston omaisuutta voidaan tarkastella myös sen mukaan, miten omaisuus liittyy eri väylämuotoihin: väylämuotohtainen omaisuus, useamman väylämuodon yhteinen omaisuus ja väylämuodoista riippumaton omaisuus.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

2

omaisuuskokonaisuus

sv tillgångssystem

en asset system

määritelmä

useista toisiinsa vaikuttavista tai liittyvistä osista koostuva [omaisuus](#)

huomautus

Lähde: SFS-ISO 55000, 3.2.5.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

3

elinkaari

sv livscykel

en life cycle

määritelmä

kohteen vaiheet suunnittelusta käytöstä poistamiseen

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

4

omaisuuden elinkaari

sv tillgångs livscykel

en asset life cycle

määritelmä

[elinkaari](#), johon kuuluvat omaisuuserän vaiheet suunnittelusta käytöstä poistamiseen

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

5

omaisuudenhallinta

sv tillgångsförvaltning; förvaltning av tillgångar

en asset management

määritelmä

toiminta, jonka tavoitteena on varmistaa [omaisuuden](#) tarkoituksenmukainen arvontuottokyky kaikissa [omaisuuden elinkaaren](#) vaiheissa

huomautus

OmaisuuDENhallinnan tuottama hyöty voi olla yksityistä tai julkista.

Väyläviraston aineellisen omaisuuden hallintaan kuuluvat tarpeen arviointi, suunnittelu, rakentaminen, [kunnossapito](#), käytön hallinta ja omaisuudesta luopuminen.

Väyläviraston omaisuudenhallinta kohdistuu sen omistuksessa tai hallinnassa oleviin [liikenneinfrastruktuurin](#) osiin, joihin kuuluu esimerkiksi [väyläinfrastruktuuri](#).

Väylävirastosta annetun lain (862/2009) mukaisesti Väyläviraston tehtäviin kuuluu myös omaisuuden kulttuurihistoriallisista arvoista huolehtiminen.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

6

väylänpito

sv trafikledshållning; trafik- och farledshållning

en < infrastructure management

määritelmä

liikenneväylien tai niiden käyttöön liittyvien alueiden tarpeen arviointi, vaikutusten arviointi, suunnittelu, rakentaminen, [kunnossapito](#), liikenteen palvelut, liikenteen hallinta, [liikenneväylistä](#) luopuminen sekä näihin liittyvä tiedonhallinta

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

7

tienpito

sv väghållning

en road management

määritelmä

teihin, tiealueisiin ja katualueisiin kohdistuva [väylänpito](#)

huomautus

Teitä ovat maantiet, kadut ja yksityistiet. Yleensä tienpidon järjestämisestä vastaa tien omistaja.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

8

radanpito

sv banhållning

en railway management

määritelmä

ratoihin, rata-alueisiin ja niihin liittyviin laitteistoihin sekä kiinteään omaisuuteen kohdistuva [väylänpito](#)

huomautus

Radanpito voi kohdistua julkisessa tai yksityisessä omistuksessa oleviin ratoihin.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

9

vesiväylänpito

sv farledshållning

en waterway management

määritelmä

vesiväyliin, väyläalueisiin sekä niihin liittyviin rakenteisiin ja laitteisiin kohdistuva [väylänpito](#)

huomautus

Vesiväyliin liittyviä rakenteita ja laitteita ovat esimerkiksi avattavat sillat, kanavat, sulut ja turvalaitteet.

Vesiväylänpitoon sisältyy myös talvimerenkulun avustaminen.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

10

kunnossapito

sv underhåll

en maintenance

määritelmä

toimenpiteet, joiden tarkoituksena on ylläpitää kunnossapidon kohteen toimintakykyä tai palauttaa se sellaiseksi, että kohde pystyy suorittamaan vaaditun toiminnon

huomautus

Kunnossapidon toimenpiteisiin kuuluu kunnossapidon kohteen kunnon havainnointi, toimenpidetarpeiden ja -kokonaisuuksien määrittely kunnossapidon tavoitteen mukaisesti sekä kunnossapidon toteuttaminen. Lisäksi kunnossapitoon kuuluu suunnittelua, johtamista, seurantaa ja tiedonhallintaa, joilla tuetaan kunnossapidon toimenpiteiden toteutusta.

Kunnossapitoa voidaan tarkastella eri tasoilla: esimerkiksi väyläverkon, väyläosuuden, pistemäisen kohteen tai kohteen osan tasolla.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

11

infrastrukturi

sv infrastruktur

en infrastructure

määritelmä

yhteiskunnan toiminnan perustekijä

huomautus

Infrastruktuuria ovat esimerkiksi erilaiset tekniikkaan perustuvat ratkaisut sekä säädökset ja standardit.

Lähde: Liikenneinfrastruktuurin sanasto.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

12

liikenneinfrastrukturi

sv trafikinfrastruktur

en transport infrastructure

määritelmä

liikenteen tarpeita palveleva *infrastrukturi*

huomautus

Liikenneinfrastruktuuriin kuuluvat esimerkiksi liikenneverkot, liikenteen viestintäyhteydet, liikennettä ohjaavat järjestelmät, liikennettä koskevat säädökset ja viranomaistoiminta sekä näitä palvelevat tiedot. Edellä mainittuja voidaan tarkastella sekä liikenneinfrastruktuurin että liikennejärjestelmän osina.

Liikenneinfrastruktuurista vastaavat valtio, kunnat ja yksityiset toimijat.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

13

väyläinfrastrukturi

sv trafikledsinfrastruktur

en transport route infrastructure

määritelmä

liikenneväylistä ja niihin liittyvistä rakenteista koostuva *liikenneinfrastruktuurin osa*

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

14

liikenneväylä

sv trafikled

en traffic way; transport route

määritelmä

liikennettä varten rakennettu väylä tai vesiliikenteen käyttöön määrätty väylä

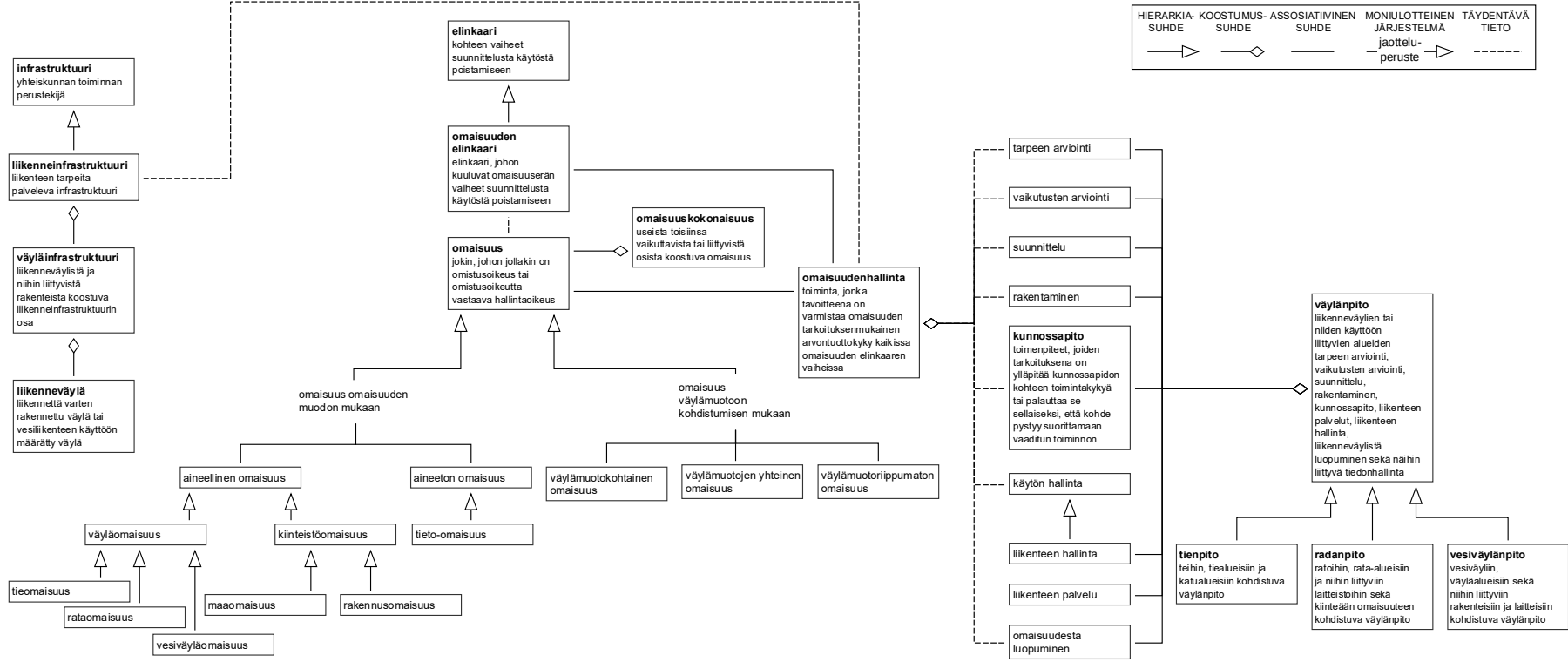
huomautus

Liikenneväylät voidaan jakaa väylämuodon perusteella teihin, ratoihin ja vesiväyliin. Tiet jaetaan edelleen maanteihin, katuihin ja yksityisteihin.

Käytettävän kulkumuodon mukaan liikenneväylät voidaan jakaa esimerkiksi pyöriteihin, kävelykatuihin ja jalkakäytäviin.

Käsitejärjestelmäkaavio: [OmaisuuDENhallinta](#)

Käsitemuunnosmalli 1. Omaisuudenhallinta.

Englanninkielinen hakemisto / English index

Numbers in the index refer to the term record numbers.

asset	1	railway management	8
asset life cycle	4	road management	7
asset management	5	traffic way	14
asset system	2	transport infrastructure	12
infrastructure	11	transport route	14
infrastructure management	6	transport route infrastructure	13
life cycle	3	waterway management	9
maintenance	10		

Ruotsinkielinen hakemisto / Svenskt register

Numren i registret anger termpostnumren.

banhållning	8	tillgångssystem	2
farledshållning	9	trafik- och farledshållning	6
förvaltning av tillgångar	5	trafikinfrastruktur	12
infrastruktur	11	trafikled	14
livscykel	3	trafikledshållning	6
tillgång	1	trafikledsinfrastruktur	13
tillgångs livscykel	4	underhåll	10
tillgångsförvaltning	5	väghållning	7

Suomenkielinen hakemisto

Hakemiston numerot viittaavat termitietuenumeroihin.

elinkaari	3	omaisuus	1
infrastruktuuri	11	omaisuuskokonaisuus	2
kunnossapito	10	radanpito	8
liikenneinfrastruktuuri	12	tienpito	7
liikenneväylä	14	vesiväylänpito	9
omaisuuden elinkaari	4	väyläinfrastruktuuri	13
omaisuudenhallinta	5	väylänpito	6